

Suomen tieteellinen kirjastoseura
muutoksen tekijät hyvässä seurassa

Toimintasuunnitelma 2026

Toiminnan kuvaus ja toiminnan tavoite

Suomen tieteellinen kirjastoseura (STKS) on perustettu vuonna 1929. Seura on kirjasto- ja tietopalvelualan yhdistys, joka tekee tunnetuksi kirjastojen merkitystä luovuuden ja tuottavuuden perustana sekä välttämättömänä osana koulutusta ja tutkimusta. Seuran jäseniksi ovat tervetulleita kaikki alasta kiinnostuneet, niin yksityishenkilöt kuin organisaatiot ja yhteisötkin.

Toiminta seurassa on näköalapaikka tieteellisiin kirjastoihin sekä kotimaassa että kansainvälisesti ja antaa samalla jäsenen taustaorganisaatioille tukea kirjastotoimintansa kehittämisessä.

Seura

- järjestää koulutusta ammatissa toimiville, opiskelijoille ja muille alasta kiinnostuneille
- tarjoaa mahdollisuuksia verkostoitumiseen niin työryhmätyöskentelyn kautta kuin koulutus-tilaisuuksissa
- antaa jäsenilleen tukea työn haasteisiin ja muutoksiin
- edistää alaa koskevaa tutkimus- ja tiedotustoimintaa ja antaa lausuntoja sekä osallistuu niin kansalliseen kuin kansainväliseen yhteistyöhön
- nostaa keskusteluun ajankohtaisia ja alalle tärkeitä aiheita
- pyrkii yhteistyössä alan muiden toimijoiden kanssa vaikuttamaan lainsäädäntöön ja alan muihin toimintaedellytyksiin sekä Suomessa että kansainvälisesti.

Seura on tieteellisten kirjastojen keskeinen täydennyskouluttaja Suomessa.

Toimintalinjat

Seura toimii aktiivisena kirjasto- ja tietopalvelualan kehittäjänä. Viime vuosina keskeinen kirjastoihin vaikuttava tekijä on ollut avoimen tieteen ja avoimen tieteellisen julkaisemisen nouseminen selkeäksi poliittiseksi tavoitteeksi Suomessa ja Euroopassa ja tässä tieteellisten kirjastojen asiantuntijoiden rooli on kasvanut tutkimuksen ja tki:n palveluiden kehittämisessä. Nykyisin monelle arkipäivää ovat tutkimusaineistoihin liittyvät tehtävät sekä avoimen oppimisen ja avointen oppimateriaalien tuottamisen tukeen ja ohjaukseen liittyvät tehtävät. Seura seuraa aktiivisesti avoimen tieteen kehitystä ja sen vaikutuksia tieteellisten kirjastojen toimintaan. Avoimuutta on alettu arvioida yhä enemmän myös turvallisuuden ja kaksoiskäytön näkökulmasta, mikä tuo uusia haasteita erityisesti tutkimusaineistojen hallintaan ja jakamiseen. Samalla maailmanlaajuinen tiedeyhteisö on jakautunut: avoimuuden periaatteet eivät toteudu kaikkialla yhdenmukaisesti, ja geopoliittiset jännitteet vaikuttavat kansainväliseen yhteistyöhön.

Seura pyrkii tukemaan jäseniään näiden muutosten ymmärtämisessä ja niihin vastaamisessa

tarjoamalla ajankohtaista tietoa, asiantuntijakeskusteluja ja koulutusta.

Tieteellisten kirjastojen toimialan ja palvelujen kehitys sekä henkilöstön osaamistarpeet ovat jatkuvan seurannan kohteena. Keskeisiä teemoja ovat tietoaineistojen hankintamallit, hinnoittelu, kokoelmapolitiikka ja kirjastojen vaikuttavuuden osoittaminen.

Avoimen tieteen edistyminen on ollut pitkälti kirjastojen asiantuntijoiden ansiota, mutta täysi avoimuus ei ole vielä toteutunut. Avoimuutta arvioidaan nyt myös turvallisuuden ja kaksoiskäytön näkökulmasta, mikä heijastuu alan toimintamalleihin.

Kirjastojen asiantuntijoiden rooli on laajentunut: painopiste on siirtynyt aineistojen hankinnasta tutkimustuotosten julkaisemiseen, rinnakkaistallennukseen ja raportointiin. Palvelujen saavutettavuus ja vastuullisuus ovat keskeisiä kehittämiskohteita.

Opetuksen ja tutkimuksen uudet muodot, tietoverkkojen hyödyntäminen sekä tekoälyn ja tutkimusdatan kasvava rooli muuttavat kirjastotyön sisältöä ja asiantuntijuuden painopisteitä. Kirjastot toimivat yhä useammin oppimisen ja tutkimuksen kumppaneina. Uusi EU:n tekoälyasetus tuo mukanaan tekoälylukutaidon osaamistavoitteen, johon tieteellisten kirjastojen tulee aktiivisesti vastata.

Strategiset päämäärät

1. Alan osaamisen kehittäminen	2. Kiinnostava ja hyödyttävä jäsenyys	3. Vastuullinen toiminta sekä ennakoiva ja aktiivinen vaikuttamistyö
---------------------------------------	--	---

Päämääriä tukevat toimenpiteet

• Ajankohtaiset koulutussisällöt ja verkostomaiset toteutukset • Alan osaamisen markkinointi ja profilointi • Yhteistyö alan kansallisten ja kansainvälisten koulutusorganisaatioiden kanssa	• Alan tapahtumiin jalkautuminen, lobbautuminen ja jäsenhankinta • Seuran toimintaa esittelevät webinaarit • Yhteisöllisyyteen aktivoiva toiminta kasvotusten ja verkossa	• Seuran oman toiminnan vastuullisuuden jatkuva arviointi • Aktiivinen lausuntojen antamisen menettelytapa • Suora vaikuttaminen keskeisiin päättäjiin ja poliittisissa vaaleissa tutkimusedellytysten esillä pitäminen • Tutkitun tiedon jakamisen ja tieteellisten kirjastojen merkityksen esiin nostaminen yhteiskunnassa
--	---	--

Toimintaresurssit

Jäsenistö, työryhmät, hallitus, toimihenkilöt ja puheenjohtaja sekä yhteistyöverkostot.

Toiminnan painopisteet vuonna 2026

Vuonna 2026 Seuran toiminta näkyy jäsenille erityisesti jäsenlehden Signumin kautta sekä työryhmien järjestämien koulutusten ja webinaarien muodossa.

- Vuonna 2026 järjestämme koulutustilaisuuksia tieteellisen kirjastoalan ajankohtaisista teemoista. Koulutuksia voidaan toteuttaa myös työpajojen muodossa.
- Työryhmät edistävät kirjastoalalla toimivien asiantuntijoiden verkostoitumista ja hyvien käytänteiden jakamista työryhmän kesken ja työryhmät voivat kehittää myös uusia toimintamuotoja. Esimerkiksi uuden teknologian työryhmä jatkaa demolab-konseptiaan.
- Tieteellisten kirjastojen toimintaympäristössä on vuonna 2026 meneillään useita säädösuudistuksia. STKS:n kirjastojuridiikan työryhmä on keskeinen toimija seuran säädösuudistuksiin liittyvien lausuntojen laatimisessa. Kirjastojuridiikan työryhmä tekee yhteistyötä koko kirjasto-, arkisto- ja museoalaa edustavan KAM-juridiikkaryhmän kanssa. Seura priorisoi vuonna 2026 sellaisten lausuntojen ja kannanottojen laatimista, jotka ovat tieteellisen kirjastoalan ja STKS:n kannalta erityisen tärkeitä.
- Vuonna 2024 voimaantullutta EU:n tekoälyasetusta lähdetään soveltamaan asteittain ja lainsäädäntö on tulossa kokonaisuudessaan voimaan vuonna 2026. Tieteellisille kirjastoille tärkeitä asioita tekoälyasetuksessa ovat mm. tekoälylukutaidon edistäminen sekä tekijänoikeudellisten ja tutkimuseettisten näkökulmien huomioiminen.
- Tieteen ja tutkimuksen avoimuuden edistymisestä huolimatta tekijänoikeudellisia haasteita riittää edelleen. Uutena avauksena STKS:n Kirjastojuridiikan ja Aineiston saatavuus -työryhmät ryhtyvät yhdessä pohtimaan vaikutuskeinoja e-aineistojen jakamisen ja välittämisen edistämiseksi (kaukopalvelu).
- Avoimen tieteen kansallisessa kehittämissyhteistyössä vuonna 2025 laadittu Avoimen tieteen tarkistuslista tieteellisille seuroille soveltuu myös STKS:n toimintakulttuurin avoimuuden tarkasteluun. Tarkistuslista liittyy vastuullisuuden laajaan teemaan. Vastuullisuus ja kestävyys ulottuvuudet (sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen) otetaan huomioon kaikessa seuran toiminnassa, jotta voimme myös seurana edistää vastuullisuuden ja kestävä kehityksen muutosta (Agenda 2030).
- Seuran nykyiset verkkosivut ovat toimineet luotettavasti, mutta niiden visuaalinen ilme kaipaa jo päivitystä. Hallitus ja työvaliokunta arvioivat, onko uudistus tarkoituksenmukaista toteuttaa nykyisessä julkaisujärjestelmässä vai olisiko saatavilla yhdistyksille soveltuvia vaihtoehtoisia verkkosivualustoja, jotka tarjoavat vähintään vastaavat ominaisuudet, mutta ovat kustannustehokkaampia ja joustavampia.
- Hyödynnämme viestinnässä ja markkinoinnissa useita kanavia. Markkinointimateriaalina käytetään lähitilaisuuksissa Signum-lehden painettua numeroa ja Seuran omaa haalarimerkkiä sekä tarroja. Huomioimme eri vaiheissa uraa olevat jäsenet ja jatkamme opiskelijayhteistyötä (oppilaitoksissa esittelyt ja koulutustilaisuuksien ilmaispaiikkojen tarjoaminen opiskelijoille).
- Seuran jäsenrekrytointia aktivoidaan esimerkiksi jäsenkampanjalla.

- Aktivoidimme Seuran jäseniä osallistumaan vuosikokouksiin vuonna 2026 arpomalla yhden ilmaisen koulutuspaikan kokoukseen osallistuneiden kesken.
- Varmistamme työryhmien sujuvan työskentelyn:
 - Google Workspace alustan vakiinnuttaminen työryhmien käyttöön
 - työryhmien työkalupakin päivitysten käytännön toimivuuden seuranta, taloudenhoitajan infotilaisuus työryhmille vuoden alussa
 - työryhmien sähköpostilistan ajantasaisuus
 - toiminnan avaaminen jäsenistölle jatkuu Signumissa
- Seuraamme Signumin toimintamallia kustannus-hyöty -näkökulmasta, erityisesti yhden painetun lehden numeron toimittamisesta ulkopuolisille tilaajille aiheutuvia kustannuksia. Näitä kustannuksia tarkastellaan suhteessa saavutettuihin hyötyihin. Yksi painettu numero toimii Seuran ajankohtaisena markkinointimateriaalina, mutta sen merkitystä jäsenistölle seurataan.
- Huolehdimme Seuran tutkimusyhteistyöstä, esimerkiksi kutsumalla tutkijoita puhujiksi Seuran koulutustilaisuuksiin.

Vuosi 2025 on Seuran 97. toimintavuosi, ja 100-vuotisjuhlavuotemme lähestyy. Ideoita tulevaan suureen juhlavuoteen aletaan kerätä jo hyvissä ajoin, jotta toteutus on valmis juhlavuoden käynnistyessä.

Seuran rooli ja tulevaisuuden suunta

Seura jatkaa ylpeänä pitkää historiaansa alan kehittämisen ja keskustelun keskeisenä foorumina. Toimialan muutokset ovat olleet merkittäviä Seuran olemassaolon aikana, ja Seura on onnistunut uudistumaan ja vastaamaan ajankohtaisiin haasteisiin jäsentensä ja työryhmiensä kautta. Seura tukee jäseniään myös tulevaisuudessa tieteellisen kirjastotyön kehittämisessä ja alan muutosten edistämässä. Tavoitteena on tarjota jäsenille ajankohtaista tietoa, verkostoitumismahdollisuuksia ja foorumeita, jotka vahvistavat osaamista ja mahdollistavat vaikuttavan kehittämistyön.

Hyvässä Seurassa olemme vaikuttavampia!

Kansainvälinen toiminta

Seuran hallitus sekä Seuran eri työryhmät osallistuvat aktiivisesti alan kansainväliseen toimintaan, tiedottavat ajankohtaisista kansainvälisistä kysymyksistä ja edistävät kansainvälisten yhteyksien luomista.

Seura on IFLA:n, EBLIDA:n, LIBER:in sekä UK Serials Groupin jäsen. Näiden järjestöjen toimintaan ja kokouksiin osallistutaan resurssien salliessa tai yhteistyössä muiden kirjastoalan seurojen kanssa. Viime vuosina on tiivistetty pohjoismaisten kirjastoseurojen yhteistyötä ja vuosittainen Nordic Meeting -kokous järjestetään vuonna 2026 Tanskassa.

Tiedotus ja viestintä

- Signum ja uutiskirje
 - verkkosivut osoitteessa www.stks.fi
 - Seuran sähköpostilista stks@lista.tsv.fi
 - sosiaalinen media:
 - Facebook-sivut, <https://www.facebook.com/STKS.FVBS>
 - some-palvelujen seuranta, otetaan käyttöön, jos soveltuva palvelu löytyy. Seura on lopettanut X-tilinsä (ent. Twitter) vuonna 2024.
 - Hallituksen, työryhmien ja toimihenkilöiden työskentelyalustana Google Workspace -pilvipalvelu
 - jäsenkirje vähintään kahdesti vuodessa, sähköisessä muodossa kaikille, joilla on Seuralle ilmoitettu sähköpostiosoite
 - Seuran esittelymateriaali
 - koulutustilaisuuDET
 - lausunnot
 - jäsenistön henkilökohtainen viestintä
- Seuran toiminnasta ja tapahtumista tiedotetaan myös Kirjastot.fi:ssä.

Jäsenyydet kotimaisissa järjestöissä

- Tieteellisten seurain valtuuskunta
- Suomen tiedekustantajien liitto
- Suomen kirjastomuseoyhdistys

Työryhmät

Seura toimii työryhmiensä kautta.

Työryhmät tekevät tehtävänantonsa mukaista kehittämistyötä. Ne mm. tiedottavat oman toiminta-alueensa ajankohtaisista asioista sekä järjestävät koulutus- ja keskustelutilaisuuksia alan toimijoille. Seuran työryhmät vuonna 2026 ovat:

- Aineiston saatavuus -työryhmä
- Asiakaspalvelutyöryhmä
- Informaatiolukutaitotyöryhmä
- Kirjastojuridiikan työryhmä
- Taidekirjastojen työryhmä
- Tutkijapalveluiden työryhmä
- Uuden teknologian työryhmä

Seuran hallitus voi tarvittaessa perustaa ja lakkauttaa työryhmiä.

Karl-Erik Henrikssonin rahasto

- Seura hallinnoi yhdessä Suomen kirjastoseuran kanssa Karl-Erik Henrikssonin muistorahastoa.
- Rahasto ei järjestä apurahahakua vuonna 2026.